

Κριτική

Η Ελένη
Γιαννακάκη

ΤΟΥ
ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Εικόνες από τη ζωή του βυθού

Ενα μυθιστόρημα που έχει ως κεντρικό του ήρωα ένα θηλυκό χταπόδι, αλλά δεν υποκύπτει στις ευκολίες του **ανθρωπομορφισμού**

Τι οφείλει να κάνει μια Οκτάβια, στην περίπτωση μας ένα θηλυκό χταπόδι, όσο περιμένει τα νεογέννητα μικρά της να μεγαλώσουν και να πάρουν τον δρόμο για το μεγάλο παιχνίδι της ενηλικίωσης; Μα τι άλλο από το να τα προστατέψει και να τα κανακέψει με όλες της τις δυνάμεις. Η Οκτάβια χρειάζεται να τα προφυλάξει από το δυνατό φως που μπαίνει στο ασφαλές τους θαλάμι, να μην τα αφήσει να εκτεθούν πρόωρα στις παγίδες του βυθού, όπου παραμονεύουν διάφορα τέρατα, καθώς και (πρωτίστως) να μην επιτρέψει στα ανεξέλεγκτα πλοκάμια της να τα καταβροχθίσουν. Και όταν ο καλός αυτός αγώνας θα φτάσει εις αίσιον πέρασ, με την Οκτάβια να αναπολεί στο ενδιάμεσο διάστημα άλλοτε τους άτυχους εραστές της και άλλοτε τις άγριες περιπέτειες της νιότης της,

σε έναν κόσμο που έχει ως ύψιστη αξία του την αρχή της επιβίωσης, αρχίζει η αντίστροφη πορεία: το γέρικο πια χταπόδι ξεκινάει να συρρικνώνεται, ανίκανο να αναγνωρίσει τα ανήλικα παιδιά του και αδύναμο να ανακαλύψει εκ νέου το εγκαταλελειμμένο καταφύγιό του – μέχρι να επικρατήσουν η ακατάσχετη φθορά και ο θάνατος. Το καινούργιο μυθιστόρημα της **Ελένης Γιαννακάκη** αναμετρείται με τα μυστικά της θάλασσας, θέτοντας ερωτήματα για τη γέννηση, την ωρίμαση και το βιολογικό μας τέλος, ή και για τον ρόλο του έρωτα και της μητρότητας σε συνθήκες όπου η βία αποτελεί περίπου φυσικό καθεστώς, αλλά αποφεύγει, κατά το μέτρο του δυνατού, να βασιστεί στον ανθρωπομορφισμό. Τα πλάσματα που περιβάλλουν την Οκτάβια, οι φόβοι τους

ΕΛΕΝΗ
ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗ
**Ρέκβιεμ
για μια Οκτάβια**
Εκδόσεις Πατάκη,
σελ. 180, τιμή
10,90 ευρώ

**Το καινούργιο
μυθιστόρημα
της Ελένης
Γιαννακάκη
αναμετρείται
με τα
μυστικά της
θάλασσας,
θέτοντας
ερωτήματα
για τη
γέννηση, την
ωρίμαση και
το βιολογικό
μας τέλος**

οποίους προκαλεί ο υγρός περίγυρος και η περίπλοκη όσο και αναφαπτική σχέση την οποία αναπτύσσει η ίδια με το σώμα της δεν ακολουθούν μια κλίμακα αναλογιών με τα ανθρώπινα, αλλά τους κανόνες της λογοτεχνικής φαντασίας: τα πλοκάμια του χταποδιού συγκρούονται, μέσα από μια σειρά διαδοχικών μονολόγων, πρώτα με το παμφάγο στόμα του (όντας παμφάγα και τα ίδια) και κατόπιν αναμεταξύ τους, οι εραστές που ανταγωνίζονται για την Οκτάβια είναι ψάρια καθοδηγημένα από το αδιάτακτο ένστικτό τους και η πορεία όλων προς τον θάνατο προβάλλει ως ένας απολύτως αναμενόμενος τερματισμός. Και αν, εν κατακλείδι, περισσεύει ένας κάποιος ανθρωπομορφισμός, η συγγραφέας φροντίζει να τον νομιμοποιήσει πέρα για πέρα: οι πυκνές

εικόνες από τα άδυτα του βυθού με τη διαρκή πάλη ανάμεσα στη ζωική ορμή και δύναμη και την παγωλιά του Αδη πηγάζουν από τα όνειρα της Ρέας, μιας μεσόκοπης γυναίκας η οποία ετοιμάζεται να γεννήσει, χάρη στις δυνατότητες της ιατρικής τεχνολογίας, τα δίδυμα της νεκρής κόρης της – εξ ου και τα περί μητρότητας. Το φάσμα των ηλιακών μεταβολών, οι μονολογικές αφηγήσεις, που απηχούνται φωνές πολλαπλών προσώπων και εικονογραφούν ένα σπαρακτικό ερειπωμένο εσωτερικό τοπίο, ο κανιβαλισμός, αλλά και οι αποθεωμένοι μυθιστορηματικοί χαρακτήρες (μαζί με τη σωματική και την πνευματική κατάρρευση ή την αποπροσωποποίηση του από-μου), το ακατάβλητο πλην μάταιο σεξ και η παθολογία του σώματος (ανεξάρτητα

από το αν ο οργανισμός διανύει τη φάση της πρώτης αφύπνισης και της πλήρους ακμής του ή αν οδεύει προς την αποσύνθεση) συνιστούν πάγια χαρακτηριστικά της πεζογραφίας της Γιαννακάκη. Η διαφορά είναι πως η συγγραφέας τα συνοψίζει και τα εντάσσει εδώ σε μια οργανικά χτισμένη ενότητα, που βάζοντας ευθύς εξαρχής στην άκρη την αλληγορία και το σύμβολο, αποδραματοποιεί πλήρως τον υπαρξιακό της προβληματισμό για να μας κερδίσει από τη μια πλευρά με την παντελώς αδιακόμητη πλην εύφορη γλώσσα της και από την άλλη με τη συγκρατημένη αισιοδοξία μιας γλυκόπικρης παραδοχής της ανθρώπινης μοίρας. Πώς το λέει το τραγούδι της *Ntöriz Ntéi; Que sera sera / Whatever will be will be / The future's not ours to see.*

